

žiji, potem bolgarsko carstvo, nato avstrijska aneksija. Izključeno ni, da nas ne čakajo še nadaljnji podobni dogodki.

Toda vsi ti koraki niso nič drugega kakor posamezne faze v razvoju splošno orientalskega vprašanja.

Rusija je potisnjena malodane iz Balkana in Carigrada. Narodi so postali neodvisni in začeli so hoditi lastna pota. V Rusiji zro le še svojega zaveznika in nič več brezpogojnega varuha.

Deset let bo približno, kar so se vršili prvi dogovori med Bolgarijo in Turčijo o Balkanski zvezi: Eno leto kasneje sta se razgovarjala o tem sultan in tedanji srbski kralj Aleksander s svojim prvim ministrom. Abdul Hamid je bil za to idejo jako zavzet ali skeptičen, kakor je postal tekom svojega vladanja, v tako zvezo ni hotel verovati, ker je poznal ambicije Grkov, Srbov kot Bolgarov na gotova turška ozemlja.

Turčija je stala na pragu, da bi se ta razkositev res izvršila. Angleški kralj in ruski car sta sklenila važno pogodbo. Abdul Hamid je slutil, kaj sta se dogovarjala vladarja v Revlu in zato je proglasil ustavo in poklical Mladoturke na krmilo. S tem je hotel preprečiti tuje spletke.

Izprva se je kazalo, da je imel popolen uspeh. Poklical je k vladni nove in mlade moči. Zaupal se je dosedanjim opoziciji.

Ni dvoma, da bi imeli Mladoturki lahko popolen uspeh. Ako bi se postavili na temelj absolutne enakopravnosti vseh narodov in veropovedanj v Turčiji, bi jih podpisali vsi ti narodi. Toda Mladoturki so se izkazali kot absolutni šovinisti in zato tudi v to pomlajenje Turčije ne verujemo. Slejaliprej se poloti nezadovoljnost vseh tistih, ki so odložili svoje orožje, ker so pričakovali od nove vlade tudi novega režima in nemiri stopijo zopet na dnevni red.*)

Nekateri Turki uvidevajo položaj in zato so predlagali, naj bi se evropski Turki sploh umaknili iz teh krajev ter osredotočili vse svoje sile v Mali Aziji, kjer bi ustanovili novo krepko državo. Le Carigrad, svoj Stambul, nekdanji Byzantium in Konstantinopolis, bi si obdržali slejkotprej.

Ko so se prvič oglašili glasovi po Balkanski Zvezi, je šla iniciativa tako, da bi prevzela hegemonijo Turčija. Prag med okcidentom in orientom naj bi stal pod vodstvom orientalskega naroda.

Druga misel stopa v poslednjih dneh na dan: prag med večerom in jutrovem naj stoji pod vodstvom zapadne dinastije.

Nam se zdi, da ima ta misel mnogo več življenske sile ter realnosti v sebi. Dejanski je podložnih Habsburžanov že danes 6 1/2 milijonov Jugoslovancev in 3 1/4 milijonov Rumunov, torej skupno 10 milijonov balkanskega prebivalstva.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Narodna šola. Dodatno k zadnjemu poročilu dostavljamo tajnikovo izvestje.

Delovanje „Narodne šole“ je bilo, kakor v minulih letih, mirno in brez vsakih posebnih dogodkov. Saj je društvo nepolitiško in gre v njem samo za nabavo dobrih in kolikor mož cenih samoučil, je torej vsakemu vse na razpolago oziroma uslugo. Tajniku tega društva je jako težko napraviti za občni zbor mišljeno poročilo kakor je to običajno pri drugih društvih, ki se razvijajo bolj živahno.

Seji sta bili le dve. Ena, v kateri se je konstituiral odbor, in zadnja, pri kateri se je določil današnji občni zbor.

*) Kratka je bila slava mladoturškega gospodstva. Dne 23. t. m. je končala mladoturška moč, bržkone za vedno! Ista sila, ki jih je dosedaj držala pokone, ista sila jih je zapustila. Armada, ki je bila glavna opora Mladoturkov, na kateri je takorekoč stala cela politična moč Mladoturkov, ona armada se je obrnila proti njim in jih zapustila. Temne sile so varile toliko časa, da so pridobile na svojo stran maso armade. Vojaki so odrekli častnikom pokorščino, jih prisilili, da so stopali proti svoji volji z njimi, nekatere so ujeli, druge ubili. O resnosti položaja nam priča najbolje odgovor Ahmed Riza kot predsednik parlamenta. Ta mož je živel do proglašenja ustave v prognanstvu v Parizu, od kjer je vodil celo Mladoturško gibanje in organiziral iz Pariza celo lansko revolucijo. Mogli bi mirne duše trditi, da je s padcem Ahmed Riza padla tudi mlada turška svoboda. Pričakovati moramo vsak dan kaka iznenađenja.

Uredn.

Poslovanje se je vršilo kakor prejšnja leta; časih je bilo več naročil, časih manj, kar je seveda odvisno od članov, ki so se večalimani posluževali koristi naročevanja šolskega blaga potom „Narodne šole“.

Tudi se je gledalo, da se je ustreglo vsakomur glede blaga, ker nekateri imajo rajši Grubbauerjeve zvezke, drugi zopet one domače trdke Slatnarjeve, ki je prevzela zalogo in izdelovanje od prejšnjega domačega založnika Petriča. Kateri so boljši, vedo v prvi vrsti učitelji, ki jih naročajo, oziroma oni, ki jih rabijo.

Število naročnikov in društvenikov je skoraj isto kakor lani. Tudi število podpornikov se ni izmenilo — so isti, kakor so bili lani. Le za „Kranjsko hranilnico“ ne vemo, če nas bo že podpirala, ker je že tuintam, kakor se čuje, ustavila svoje podpore.

Na kranjski deželni zbor smo vložili prošnjo in upamo, da nam dovoli, oziroma nakaže tudi zaostale zneske, oziroma podpore iz minulih let. — Ako imamo nakazano enkrat to vsoto, potem smo zopet na trdnem in dovolj podprti. Drugi dobrotniki so: mestni magistrat ljubljanski, „Občno pomožno društvo“ in „Kmetijska posojilnica“, ki nam vsako leto nakazuje gotove zneske in katerim bodi izrečena na tem mestu najtoplejša zahvala.

Zborovanje učiteljskega društva za kranjski šolski okraj se vrši dne 13. maja t. l. ob 2. uri popoldne v Kranju.

- Dnevni red:
1. Pozdrav predsednika.
 2. Tajnikovo poročilo o delovanju društva v preteklem letu.
 3. Poročilo blagajničarke o društvenem denarnem stanju.
 4. Slučajnosti.
 5. Volitev novega odbora.
 6. Pevska vaja za koncert v prid učiteljskemu konviktu.

Vse tovarišice in tovariše kranjskega okraja, ki so se že zglasili in se še zglase te dni za sodelovanje, naj vse dopolne jim zbere najtočnejše nastudirajo doma sami, da ne bo trajala pevska vaja predolgo. Vse podrobnosti, glede pravega koncertnega izvajanja pesmi, so zaznamovane na odposlanih notnih listih, na kar opozarjamo še posebej. Vsakdo naj nastudira na pamet določene pevske točke, pa naj so poglubi tudi v besedilo in melodijo.

Za odbor:

Fr. Luznar, V. Rus,
t. č. predsednik, t. č. tajnik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj je zborovalo dne 7. sušca v Brežicah.

Udeležba je bila v kljub skrajno slabim potem povoljna.

Posebno častno, so bile zastopane cenjene tovarišice. Pogrešali smo pa nekaj tovarišev in tovarišic ob železnici.

Predavanje „Pogled v švicarsko šolstvo“ je bilo temeljito in vsestransko, za kar je žel predavatelj tovariš Ign. Šijanec vsestransko pohvalo.

Prihodnje zborovanje bo 2. maja v Rajhenburgu.

Mariborsko učiteljsko društvo za okolico je zborovalo dne 1. mal. travna z lepoštevilno udeležbo; bilo je navzočih 45 članov. Predsednik izrazi svoje veselje nad zbranimi zborovalci, ki so prihiteli od blizu in daleč, da čujejo predavanje g. prof. Lavtarja iz metodike računstva, prilagojeno njegovi izdani računici za obče ljudske šole. Povzdigujejo in naglašajo, da g. profesor ni izgubil upanja na udeležitvi svoje izborne metode, iskreno čestita k aprobaciji in k novi izdaji dobre knjige.

Profesor Lavtar odzdravlja ter se zahvalja za zaupanje učiteljstva, ki je v tolikem številu počastilo njegovo predavanje. Posebno tudi naglašja, da se njegovo srce nikakor ni ohladilo do svojih nekdanjih učencev, a obžaluje, da dolgo časa ni imel stika z učiteljstvom, sedaj pa upa na medsebojno prijateljsko vez.

Na podlagi računice razvije predavatelj metodično razvrstitev snovi v svoji knjižici ter tuintam opozarja na metodične posebnosti in temeljito razkroji in utemeljuje svoje praktične izkušnje. Naj navedemo nekatere podatke.

- a) odločno zanika vsestransko obravnavo števil v prvem šolskem letu;
- b) zavrne številne obrazce, ker so nekaki umetni številni znaki, a se po njih nikakor ne da proučevati operacije — recimo števanje, ki se uči le v vrsti, nikoli izven nje;
- c) zastopa števno vrsto, po kateri seveča število po-enoti in po vrstnih vajah pride do števanja in odštevanja;
- d) podlaga vsake operacije so osnovne vaje, misli na krajsanje operacije, nastanajoč se na prejšnje vaje in na dekadni sestav;
- e) opira se na stopnjevanje, ki olajšuje težjo operacijo;
- f) uvaža vporabno računanje, ki je veljavno za življenje, ker vpliva na mišljenje, izhaja iz lastne izkušnje ter razširja korakoma duševno obzorje.

Izvajanja in razmotrivanja predavateljeva so nas popolnoma zadovoljila in bili smo o na-

zori njegove metode popolnoma prepričani in delali bomo za uresničevanje njegovih idej. Žel je mnogo priznanja in hvale.

Nato zaključil tov. predsednik Požegar dobro uspešno zborovanje in zagotavlja v imenu učiteljstva najiskrenejšo zahvalo.

Določil se je dan 13. majnika t. l. za majniški izlet v Fram. Tovarišice in tovariši, pridite v obilnem številu! Zaužijmo lepe ure v krasni majniški prirodi!

Dne 22. t. m. se vrši v „Narodnem domu“ ob pol 10. uri dopoldne druga pev-ska vaja.

Cenjeni tovariši in tovarišice, zanimajte se malo več kot doslej! Zahtevali ste pevski mešan zbor in se ga torej tudi oklenite. Vsa pojasnila in note daje tovariš Šerbinek, učitelj v Framu. Nastopimo pri izletu častno, sebi v veselje, drugim v lep užitek!

Pri skupnem obedu dne 1. t. m. se je govorila krasna beseda v čast g. prof. Lavtarju in se poudarjala misel: V skupnem ne-trudljivem delovanju je naš spas! Le prehi-tro so minile vesele ure; več takih — in lepše bo!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 13. majnika 1909 v Framu. Začetek točno ob 10. uri. Razen navadnih točk je na dnevnem redu proslavljalni spomin na 40letni obstanek drž. ljud. šol. zakona.

Zaradi skupnega obeda se je oglaševati pri š. vodstvu v Framu.

Sosedna bratska društva ter prijatelji šole dobro došli.

Imenom odbora

Avguštin Požegar,
načelnik.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi v nedeljo, dne 2. maja, izlet na Rim-ske toplice ter zboruje po običajnem dnevnem redu ob 10. uri v ondolni šoli.

Na izlet se vljudno vabijo p. n. člani celjskega učit. društva.

Zaradi obeda naj se blagovoli vsak p. n. udeleženece zglasiti po dopisnici pri tov. Fr. Pečarju, nadučitelju — Sv. Marjeta p. Rim-ske toplice.

V slučaju slabega vremena v nedeljo zju-traj se pr-loži izlet na prihodnjo nedeljo, dne 9. maja t. l.

Na veselo snidenje!

K polnoštevilni udeležbi vabi

odbor.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 29. t. m. ob 2. uri popoldne na Gomilskem.

Dnevni red:

1. Naznanilo predsedstva.
2. Učiteljev ugled in značaj, predava tov. Šimon Meglič.
3. Predlogi in nasveti.

K mnogobrojni udeležbi vabi

R. Vrabl, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo, dne 2. maja t. l., ob pol 11. uri dopoldne v Raj-henb urg u.

Vzporod:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Društvene zadeve.
3. Ob štiridesetletnici državnega ljudsko-šolskega zakona.
4. Letošnje konferenčne teme.
5. Slučajnosti.

Ob 10. uri je pevska vaja, ki se je naj udeležje vsi pevci in pevke.

Skupno kosilo pri Kosarju.

Pričakujemo polnoštevilne udeležbe tudi iz sevniškega okraja.

O d b o r.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono se naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Uči-teljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca marea: K 58.769-31.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poš-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve na-vedenih znamk se ne odgovarja.

Srednješolski vestnik.

**** Shod srednješolskih učiteljskih društev.** Shod srednješolskih učiteljev na Du-naju je razpravljaj 5. t. m. o stanovskih vprašanjih glede na suplente. — Sklenilo se je: Suplenti, ki imajo izkušnje, pri konferencah glasujejo. Suplente naj nakaže ministrstvo po-sameznim zavodom. Ustanove naj se zato tri osrednja mesta, in sicer za slovenske, italijan-ske in nemške srednješolske učitelje na Du-naju, za češke v Pragi, za poljske in rusinske

pa v Levovu. Plače naj dobe suplenti letno 2400 K. Veljajo naj za nje učne obveznosti, ki se jih morajo držati pravi učitelji. Nato se je razpravljalo o stanovskih vprašanjih pravih srednješolskih učiteljev, glede na katere se je sklenilo: Odpravi naj se tajna kvalifikacija, kakor tudi ukaz z dne 10. oktobra 1851, ki zahteva, naj se v kvalifikaciji označi politično mišljenje srednješolskih učiteljev, nadalje se zahteva službena pragmatika in disciplinarna postava. Času primerne tudi niso kvinkvenalne doklade. Proforski naslov naj se državno štiti in naj imajo pravico nanj zgolj akademi-miki. — Prihodnji shod se vrši v Ljubljani.

**** Naslov profesorja** je minister za uk in bogočastje podelil židovskemu verouči-telju na tržaški c. kr. drž. gimnaziji dr. Ušerju Brettholzu.

**** Stavka dijakov** je v drugem raz-redu pomorske šole v Dubrovniku. Dijaki stav-kajo zaradi strogosti nekega profesorja.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Štev. 4. Vsebina: 1. X.; Ob štiridesetletnici moderne šole. — 2. Matija Heric: K metodiki pouka v začetnem či-tanju. — 3. Janko Polák: O negovanju oči, ušes in govoril. — 4. Mirko Šijanec: Lev N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 5. Fran Vajda: Sklepni račun in pravilno govor-jenje. — 6. Književno poročilo. — 7. Raz-gled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kro-nika. — Najtopleje priporočamo!

Naši zapiski, dvojna številka (3. in 4.) prinašajo sledečo vsebino: Junij: Poraz? — Etbin Kristan: Herceg-Bosna. — R. L.: Anarhizem. (Dalje.) — Dr. H. Tuma: Po osemdesetletnici Leva Nikolajeviča Tolstega. (Konec.) — D. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. (Dalje.) — Dr. Boris Zarnik: In me-morian Charles Darwin. (Konec.) — Dr. I. van Prijatelj: Donesek k jezikovni in socialni zgodovini slovenski. — Dr. Edvard Šerko: Duhovnost in klerikalizem. — Pre-gled: Narodno gospodarstvo. — Biologija. — Strokovni pregled. — Zadrudništvo. — Lite-ratura. — Šolstvo. — Politika. — Oton Zupančič: Epigrami. — Priporočamo!

Politiški pregled.

*** Delegacije** bodo, kakor poročajo, skli-cane na dan 14. septembra.

*** Državni zbor** se snide 28. aprila. Proračun za leto 1910, ki je baje že izdelan, se predloži parlamentu koncem maja. Sicer predloži vlada osnovno o aneksiji, načrt o tr-govskih pogodbah ter načrt o odškodnini, ki se plača Turčiji za Bosno in Hercegovino. Parlament ima zborovati do konca junija.

*** Armadno povelje cesarja.** Dunajski uradni list je objavil armadno povelje cesarja. Cesar omenja, da so zopet nastopili mirni od-nošaji, ki o m o g o č a j o odpust rezervistov. Vsem poklicanim rezervistom izreka cesar pri-znanje na točnosti, s katero so se odzvali po-zivu pod orožje. Istotako izreka cesar vsem četam, zavodom in njih zapovedništvom zahvalo za službo, vršeno v težavnih razmerah.

*** Obnovitev trozveze.** Poročila itali-janskih listov, da se trozveza obnovi, potrjuje berlinsko časopisje. Obnovitev se izvrši na do-seďanjem temelju in brez izpremembe doseda-njega razmerja med aliranimi velesilami. — Iz Rima javljajo, da se oficijozno potrjuje vest o obnovitvi trozveze, vendar pa se obenem na-glašja, da v Rimu ne nameravajo pred časom obnovitve te zveze.

*** Pravičnost krščanskih socialcev.** V okrajnem zastopstvu v tretjem okraju na Dunaju je predsednik okr. zastopa Spitaler iz-javil, da bo češka ljudska šola, ki jo vzdržuje društvo Komensky, v kratkem zaprta, češ, da nje obstoj ne odgovarja postavnim za-htevam. Zapiranje šol je barbarstvo prve vrste.

*** Südmarka.** Na zborovanju nižjeav-strijskih podružnic „Südmärke“ na Dunaju je poudarjal nemški poslanec Herzog iz rajha, da bodo denarni zavodi v Nemčiji podpirali z vsemi sredstvi avstrijske Nemce v boju proti Slovanom.

*** Umrovljenje županjskega šol-skega nadzornika.** Iz Zagreba poročajo, da je hrvaška vlada umirovila županjskega šol-skega nadzornika Milo Orlića v Gospiću. Na zadnji županjski skupščini je Orlič branil ci-rilico proti Bauehovim pristašem.

*** Pregarjanje narodnostnih učiteljev na Ogrskem.** V seji ogrskega držav-nega zbora je pravosodni minister podal izvestje o učiteljih, proti katerim so oblasti na temelju zak. člena 27 iz leta 1907. uvedle discipli-narno preiskavo v letu 1908. zaradi nedovolj-nega znanja madjarskega jezika. V preiskavi je 182 učiteljev.

*** Mohamedanci v Bosni.** Cesar je potrdil statut za avtonomno upravo verskih in šolskih zadev mohamedancev v Bosni in Hercegovini.